

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

N:r 6. Juni.

17:de årg. 1921.

Socialism och folkuppfostran.

För Morgonbris av Ernst Wigforss.

Fastän man är socialist, behöver man inte mena, att samhället kan sköta allting bättre än den enskilde, och att staten bör bli ett slags klockarfar, som skall allting bestyra. Det finns nog inte många, som för att tala med Chesterton skulle vilja avstå från att själv välja hustru eller att snyta sin egen näsa. Men även då vi komma ett stycke bort från sådana rent personliga ting, även då vi komma in på det ekonomiska området och fråga oss, hur vi bäst skola kunna ordna vårt näringsliv och få det största möjliga utbyte av våra naturliga tillgångar, lär det alltid komma att finnas delade meningar om var gränserna lämpligen böra gå för samhällets ingripande.

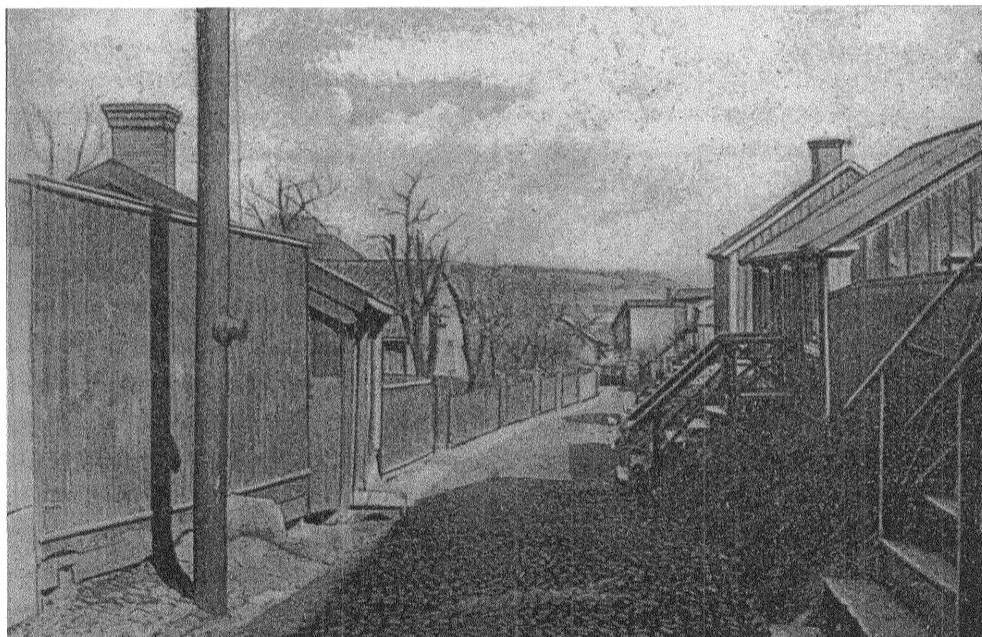
Det finnes emellertid ett område, där inte bara socialister betrakta samhället som den bästa företagaren, utan där socialismens förklarade motståndare i praktiken ganska ivrigt medverka till att sträcka ut statens och kommunernas inflytande, ofta naturligtvis utan att märka och utan att vilja erkänna, att de äro medarbetare på det socialistiska framtidssamhället. Det är på det vidsträckta arbetsområde, som heter folkets uppfostran.

Är det nu socialism, kan man fråga, att låta samhället ta hand om medborgarnas uppfostran? Utan allt tvivel, försävt man med socialism förstår en uppfattning, som anser samhället i stor utsträckning vara bättre skickat än enskilda att ta tillvara landets naturliga tillgångar. Ingen brukar tveka att kalla den för socialist, som kräver att samhället skall taga hand om skogar och gruvor och vattenfall. Men den största av alla våra naturliga tillgångar är folkets duglighet, och den som vill att samhället skall ta den om hand och utveckla den, han är i princip lika mycket socialist som en anhängare av gruvornas eller skogarnas socialisering.

Vad är det då som gör skillnan så stor? Varför finns det så mycket folk, som anse det helt naturligt, att samhället skall lägga ner miljoner varje år på folkets uppfostran, men som knappast kunna tänka sig något mera dåraktigt än att låta staten placera kapital i företag, som förädla våra malmer eller våra skogar? Svaret kan ges i en enda sats: Det lönar sig inte för

ner igenom, och vem skall bekosta utbildningen, om inte samhället?

Socialisten kan alltså glädja sig åt att här ha sällskap ett stycke på vägen med dem som han annars har vant sig vid att betrakta som oförsonliga fiender. Men visserligen bara ett stycke. Ty lika säkert som det är, att ett visst mått av allmän folkbildning är behöflig för den moderna industrin och att

Gata i Oskarshamn.

den private kapitalisten att lägga ner pengar på folkuppfostran. Och när ett företag inte är lönande för dem som äga kapital, när de alltså inte i samhället behöva se en farlig konkurrent, som kan beröva dem en del av deras möjligheter till vinst, då bli deras ögon genast mildare vid bedömande av staten som företagare. Folkundervisningen kostar pengar, det är sant, och skatternas ökning blir ett särskilt kapitel, men för övrigt har man ingenting att förlora — och en hel del att vinna. Ty det privata näringslivet behöver utbildat folk, från toppen och ganska långt

en lång och dyrbar utbildning för det ledande fåtalet är en nödvändighet i den kapitalistiska världen, lika säkert är det, att en verklig jämlikhet för alla ifråga om uppfostran skulle betyda en fullständig omvälvning av det nuvarande klassamhället.

Låt oss bara i tankarna fortsätta på den allmänna folkuppfostrans väg, som vi nu också tveksamt och försiktigt redan beträtt. Låt oss anta, att endast den naturliga fallenheten vore avgörande för den utbildning, som komme barnen till del, inte föräldrarnas fattigdom eller rikedom. Ingen tvivlar på att vi ha mängder av naturlig begåv-

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Ruth Gustafson, Brännkyrkagatan 27, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 74 94. Rikstel. 249 48.

Expedition: Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnnummer 25 öre.

Annonspolis: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Sverges Soc.-Dem. Kvinnoförbund:

Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Wessman, Upplandsgatan 85 III, Stockholm. A. T. 244 36.

ning, anlag för tekniska uppfinningar, för ekonomisk organisation, för vetenskaplig upptäckareverksamhet, som i vårt nuvarande samhälle aldrig komma till utveckling helt enkelt därför att den nödvändiga träningen är för dyr för föräldrarnas villkor. Om samhället här på allvar trädde i föräldrarnas ställe, skulle första resultatet bli, att denna längre och högre utbildning bleve mycket vanligare än den är nu. Men när en vara blir vanligare, blir den billigare. Man skulle inte behöva betala hundratusental åt folk på "ledande" poster, man skulle inte behöva klaga över att staten inte kan konkurrera med enskilda företag om den sällsynta dugligheten, man skulle få se en utjämning nedåt av de högre och högsta lönerna. Och samtidigt skulle man få en utjämning uppåt för de lägre löneinkomsterna. En bättre allmän uppfostran skulle göra oss alla dugligare på våra olika poster i samhället. En större allmän duglighet skulle öka hela produktionens resultat och skapa möjligheter till större allmänt välbefinnande. Nya vetenskapliga upptäckter, nya tekniska uppfinningar, bättre ekonomisk organisation skulle öka samhällets rikedom på ett sätt, som vi nu endast oklart kunna ana.

Men skulle inte alltsamman eller åtminstone det mesta gå i de enskilda ägarnas fickor? Och är det inte till sist den ärftliga rikedom, som har den ärftliga fattigdomen i sitt följe? Jo, säkert i allra högsta grad, och alltmera

ju äldre samhället blir, ju mindre det finnes av nya naturtillgångar att utnyttja, ju mera landet går över ifrån att vara ett glest befolkat nybyggarland till att bli "fullbyggt". Men även i detta fall skulle jämlikhet i uppfostran förr eller senare leda till en omstötning av samhället. En okunnig folkmajoritet kan låta makten ligga i händerna på en klass av ärftliga egendomsägare. Med stigande kunskap växer inte bara de fattigas insikter om sina gemensamma intressen utan också deras förmåga att tillvarata dem. I samma mån, som de besittande klasserna förlora sin ensamrätt till den bättre utbildningen, förlora de också sitt starkaste vapen i kampen för sin ensamrätt till egendomen. Ett folk vars breda lager vunnit kunskapens makt, kommer ofelbart att på det ena sättet eller det andra göra sig fritt både från ärftlig rikedom och från dess oskiljaktiga följeslagare, ärftlig fattigdom.

Det är alltså bara den enkla sanningen man ger uttryck åt, då man säger, att en bättre folkuppfostran både medelbart och omedelbart leder fram mot socialismen. Skulle det vara omöjligt att ge denna sanning en sådan form, att den kunde gripa de många, för vilka dunkelt ord eller en ganska avlägsen drömbild? Vore det inte möjligt att gå ut till arbetareklassens mödrar och klargöra för dem att socialismen vid makten, det betyder visserligen inte nya himlar och en ny jord, där mjölk och honung flyta, men det betyder omedelbart samma uppfostran för deras egna barn som för de rikas, och därmed också helt andra möjligheter för dem att göra sina naturliga gåvor gällande, helt andra utsikter till yttre välbefinnande och ett rikare liv?

Till A. B. F:s studiecirklar och lokala arbetsråd.

Som av utsända cirkulär framgår har A. B. F:s representantskap beslutat att en intensiv och planmässig kamp mot smutslitteraturen skall av förbundet organiseras. I ovannämnda cirkulär ha riktlinjerna för denna kamp uppdragits. Utöver detta vill centralbyrån uppmana Eder att snarast å Eder ort organisera denna kamp. Affischer och cirkulär rekvideras från centralbyrån. Affischerna kosta 15 öre pr st. Av cirkuläret erhålles nödigt antal ex. gratis. Förberedelser för försäljning av goda och billiga böcker böra omedelbart vidtagas. Vidare uppmanas Ni att till centralbyrån anmäla och insända ex. av de tidningar, som intaga annonser om mindrevärdig litteratur. I övrigt föres kampen på för varje plats lämpligaste sätt. Rapport om Eder åtgäranden i denna sak emotses, liksom vi givetvis äro tackamma för alla uppslag för att göra denna kulturkamp så effektiv som möjligt.

Vad blir följden

av den slöhet och liknöjdhet, som med en gång gripit Sverges småfolk när det gäller samhällsangelägenheterna?

Ja, den blir säkert både oväntad och ödesdigra.

För den, som lite objektivt försöker bedöma förhållandena, för den, som inte tycker att allt är bra som det är och för den, som brinner av längtan efter att få fram ett nytt samhällssystem, ter sig det som nu försiggår såsom vansinnigt, hopplöst och tragiskt.

Folket här i landet har, med socialismens hjälp, genom ett intensivt arbete framskapat den allmänna medborgarrättens genomförande.

Men är därmed allan rättfärdighet uppfylld? Har därigenom allt blivit fullkomligt? Ha alla orättvisor därmed bragts ur världen?

Dessa frågor strömma osökt över en när man ser det ringa intresse, som dessa nyvordna, medansvariga medborgare visa vid valtillfällena och i upplysningsverksamheten. Medborgarrätten skulle ju endast vara det första men nödvändiga steget mot ett mera intensivt arbete för realiserandet av den folkstyrelse, varigenom broderskapets tidevarv skulle kunna komma litet närmare.

Men i stället för att med liv och lust, med glädje och hänryckning uppta kampen med de makter, som ännu stå emot detta broderskaps förverkligande, fortfar Sverges 90 proc. småfolk med sin slöhets sömn. Yrkesarbetare, småhantverkare, småhandlare, småbönder, självförsörjande kvinnor, tjänstemän m. fl. — som alla skulle ha något att vinna genom det socialistiska samhällssystemets förverkligande — stanna snällt och beskedligt hemma vid de allmänna valen och låta fortfarande det gamla regerande fåtalet sköta om lagstiftningsarbetet till deras förmån.

Och dessa kunna sannerligen inte beskyllas för liknande slöhet, och de ha all anledning att jubla över det dumma "folket", som t. o. m. nu, när de med en gång, om de ville, kunde ta all makten i sina händer, snällt och beskedligt fortfarande låta dem behålla den. O! att man kunde ruska upp dessa slöa, ljumma människor till att begripa, att de nu ha en makt och därför böra bruka den! Men okunniga äro de och okunniga vilja de förbliva, ty de gitta inte

På agitation i Skåne.

Många vackra sagor har jag hört om skåningarnas stiliga spettekakor, och hela tiden, som jag skakade på tåget mellan Karlstad och Hässleholm, satt jag och undrade, männe Hässleholmsklubben har spettekaka på sin årsfest. De hade nämligen 2-årsfest den 13 april och jag hade fått ett ultimatum från vårt förbunds ordförande, att jag skulle dit och uppbygga dem med något sorts evangelium om kvinnornas nya uppgifter. Och si, verkligheten överträffade mina djärvaste fantasier. Framme i salen stod dukat ett kaffebord med den allra stiligaste spettekaka. Och på en opplänning — som skåningarna kalla de övriga svenskarna — som aldrig sett en dylik tingest, utövade dess prakt en alldeles överväldigande verkan. Skåningarna kunde väl aldrig behöva ha tråkiga möten, som ha så härliga saker att ta till. Om de bara duka ett kafebord med spettekakor, så

ens att gå på ett föredrag, en föreläsning ell. dyl., som kanske i någon mån kunde skingra denna okunnighet.

Och hur skall det lilla fåtalet, verkligt arbetande socialisterna, kunna hålla stånden mot bakåtsträvandets makter, när ni alla andra inte ens vilja hjälpa dem med edra röster? Och hur skola ni själva kunna möta och bemöta motståndarna, när ni inte skaffa er kunskap och insikt i socialismens innebörd?

Man främjar sannerligen inte utvecklingen mot nya förhållanden genom att enbart bevaka sina egna lönefrågor, vilket de flesta tyckas tro. Vad nytta gör det att lönerna stiga när allting annat stiger i proportion därmed?

Kan man inte samtidigt skapa fram en omläggning av det ekonomiska samhällssystemet, efterskänker man ju med den ena handen, vad man vunnit med den andra.

Varför inte nu använda de möjligheter vi ha att på fredlig väg framskapa den nya tiden, i stället för att låta reaktionen kasta oss tillbaka till det gamla? Skall det alltid vara nödvändigt med förtryck och lidande för att människan inte skall somna?

Stadsfullmäktigevalen i Stockholm i mars tyckas tyda därpå.

Skola riksdagsmannavalen i sept. också bli ett bevis för detta?

Eller skola vi kvinnor bevisa motsatsen?

Nelly Thüring.

Kvarn i Eslöv.

blir det stor fest med detsamma. Vi ska inte spara på färger och glädje när det inte är nödvändigt.

Det var dock inte bara Hässleholmsborna, som skulle uppbyggas, utan det var så gott som hela Skåne, och för en som aldrig gästade den feta provinsen, vill jag bara säga, att Skåne är ett mycket vidsträckt rike. Jag har nu kuskat härs och tvärs över hela landskapet, och sett både bokskogar och väderkvarnar, för att nu inte återigen tala om spettekakor.

Som det är något mer än trettio platser som besökts, så skulle det ta alldeles för mycket av tidningens utrymme i anspråk, att nämna var och en plats för sig, utan vi få därför göra en liten översikt över det hela. För att då börja med resultatet, så räkna vi nu, sedan en interimsstyrelse förvandlats till klubb, de nybildade klubbarnas antal till tio. Därjämte har tillsatts tre interimsstyrelser, som ännu, när detta skrives, vänta på sin förvandling.

De manliga partivännerna voro på en del platser så ivriga att få sina kvinnor organiserade, att de på ett ställe, nämligen i Svalöv, börjat plocka ihop till en klubb redan innan något möte hållits. Gack allesammans och gör likaledes!

Somliga möten ha varit väl besökta, andra mindre väl, och några dåligt. Somliga ha varit riktigt trevligt anordnade, med musik, sång samt blommor på borden, och små trevliga uppiggande samkväm efteråt. Sådana där små glädjestunder, som bli riktiga oaser, i en agitators många gånger trista och tråkiga ökenvandring. En del människor däremot envisas fortfarande att göra agitationsmöten torra och tråkiga och skrämna därför allmänheten ifrån sig. När det bara annonseras ut föredrag, så akta de sig nogsamt för att ålyda kallelsen, såvida det inte är

Sommarvila åt arbetarhustrur.

Under föregående år diskuterades i flera n:r av Morgonbris tanken på ålderdomshem åt kvinnor inom vår rörelse. Tanken var onekligen vacker, men det praktiska utförandet ställer sig nog helt annorlunda. Själva principen endast kvinnor kan väl också ifrågasättas, då ju männen lika väl som kvinnorna behöva vård och omsorg. Då den här tanken fördes fram, erinrade jag mig en liknande, som jag fört på tal inom min egen organisation, men som tydligen var för tidigt väckt, nämligen tanken på en tids sommarvila åt våra medlemmar. Om vi undantaga Stockholm, så är det i våra industristäder inte många arbetarhustrur, som kunna få någon egentlig sommarvila.

Inom våra klubbar skulle vi dock kunna göra åtskilligt för våra medlemmar i detta hänseende. Med tillämpning av principen inbördes hjälp skulle en del av vårt klubb- och arbetarbete få detta verkligt praktiska resultat i ett par veckors välbehövlig rekreation för våra medlemmar.

Här endast några förslag hur man lämpligen kunde gå till väga. Möjligheterna äro givetvis mycket olika för olika orter och sätten att lösa frågan blir naturligtvis närmast varje klubbs sak. Några uppslag kunna ju inte skada i alla fall.

Första förutsättningen för att "inbördes hjälp"-principen skall komma till sin rätt är, att allt smått och vrängt, all självgodhet och klandersjuka får försvinna ur vårt medvetande och i

Efraims budbärare eller någon liknande sekt, som står för arrangemangen.

Jag skall gärna erkänna, att det många gånger stöter på svårigheter att kunna anordna våra möten trevligt, men nog kunna vi alltid göra något, och varför skola vi envisas med att stöta folk ifrån oss, genom att se sura och griniga ut, när vi kunna få famnen full om vi bara skratta, och visa dem en litet gladare uppsyn. Vill när det är fråga om anordnande av möten, hänvisa till Nelly Thürings artikel i Morgonbris' aprilnummer, lär er den utantill som en trosartikel.

Till sist skulle jag vilja, till alla dem, som jag kommit i beröring med, under min vistelse i Skåne, rikta ett hjärtligt tack för all den moder- och faderliga omvårdnad som ägnats mig, och inte minst till skåningarnas Olof, som ordnat största delen av den långa turnén, och som med ett aldrig slappnande intresse övervakat, att jag åkt omkring i varenda krok och utnyttjat alla möjligheter.

Hulda Flood.

stället ge plats åt hänsynen till den betryckte kamraten och känslan att var och en måste hjälpa för att själv bli hjälpt. Så kunna medlemmarna satsa en mindre summa var och en och för dessa pengar hyra en liten stuga eller ett par rum riktigt ute på landet. Är det många medlemmar, kan man dela upp sig i flera lag, eljest kan hela klubben bli ett lag. I förra fallet kanske det bli nödvändigt hyra på ett par ställen.

Man undersöker nu vem i laget som är bäst i behov av att komma ut. Man kanske kan taga ett par stycken i taget och dessa få då bli de första för sommaren. För denna undersökning behövs det sannerligen vare sig prästbetyg eller husundersökning eller någonting av allt det obehag som den allmänna välgörenheten för i släptåg.

Vem skall ta hand om de hemmavarande? Ja, det är ju på detta vår semesterfråga alltid strandat. Det är just här kamratskapet skall taga sig praktiska uttryck. Är det en husmor med stor familj, blir det någon av de hemmavarande medlemmarna, som åtager sig att sköta om matlagningen och det kinkigaste arbetet hos den bortavarande. Är det en stor familj, kunna nog familjemedlemmarna själva göra åtskilligt, städning o. d., om bara viljan finns. Är det däremot en liten familj, två personer exempelvis, kan den bra inackorderas hos någon av medlemmarna och sin lilla städning kunna de sköta själva, om någon åtar sig att ställa i ordning tills mor kommer hem, ty det är naturligtvis ingen mening i att få vara ute och vila sig och ha hela huset upp- och nervänt, när mor kommer åter. Så går man på tills hela laget fått sin del av sommarfröjden. Man kan väl knappast tänka sig tiden mer än två veckor. Men vad dessa två veckor skulle göra mängen utsliten husmor gott. Ett annat sätt att gå tillväga kan ju vara, om lagets medlemmar sammanskjuta så mycket pengar, att det räcker till betalning åt lejd arbetskraft. Det förra sättet synes mig dock mest tilltalande. Som redan nämnts kunna ju formerna växla allt efter de olika möjligheterna. Huvudsaken är att vi genom vår egen insats kunna tillgodogöra oss ett par veckors semester under sommaren. Det bör kännas bra mycket behagligare att lita till sig själv eller sin egen organisation än att varje gång, då man är i behov av något utöver dagens nödtorft få se sig om efter välgörenhetsinstitutioner av ena eller andra slaget.

Kanske frågan även nu är för tidigt väckt, men jag är övertygad om, att den princip, som här pekats på, måste i sinom tid omsättas i det praktiska livet.

A g n e s S ö d e r q u i s t.

Den trötte.

(Efter N. Lenaus världsberömda sonett.)

*I bröstet bär jag djupa sår, som blöda
och skall dem ned i gravens mörker
taga.*

*Jag känner hur de ständigt tära,
gnaga,
hur livets krafter ur mitt hjärta flöda.*

*Blott en jag ville ärens sorg och
möda
förtro och bihta mina stunder svaga.
Vid hennes barm jag ville snyfta,
klaga,
men hon, den enda, dväls nu bland
de döda.*

*O, moder kom, låt dig av bön
bevekas!
Om än din kärlek någonting förmår
och värden om ditt barn dig icke
nekas,*

*ack, hjälp mig att ur detta liv jag
träder!
Emot en stilla natt min längtan går,
lös mor, som förr, det trötta barnets
kläder.*

GUSTAV ÅSTRÖM.

Shantiniketan.

Tagores skola i Bolpur.

(Forts. och slut.)

En gång fingo små gossar på 8 och 10 år deltaga i köerna, men för övrigt endast se på, då en pjäs utfördes i Calcutta. När de kommo hem till Shantiniketan överraskade de små gossarna sina lärare med att uppföra hela pjäsen, och var och en härmade den, han sett utföra rollen i Calcutta, så utmärkt, att det hela blev oöverträffligt. Varje nyans av humor och allvar återgavs av dessa små pysar.

Något som är karaktäristiskt för de bengaliska pojkar och alldeles olika de engelska är deras skicklighet i att sköta sjuka. På skolans område finns ett sjukhus, där gossarna ligga när de äro sjuka och även utomstående från byarna omkring mottagas. En läkare förestår det hela, men vid svår sjukdom dela gossarna upp natten mellan sig — de vaka två timmar var — och sköta patienten utmärkt utan att ha fått någon undervisning. De tyckas ha en

medfödd fallenhet för sjukvård och icke endast vårda de de utomstående som föras dit, utan hämta dem också till sjukhuset på en bår, när så behövs.

Jadovs sjukdom är ett bevis på deras förmåga i detta avseende. Han var 11 år, hade en lysande begåvning och lovade att bli något framstående. När han blev sämre skulle han föras till Calcutta för att få bästa möjliga vård, och tio gossar buro honom på en bår till stationen; men då Jadov förstod, att de tänkte föra honom till Calcutta, blev han orolig och i stället för att ligga stilla och lugn, började han bråka och gråta och ropade: Jag vill inte resa bort, inte lämna skolan, varför för ni bort mig? Doktorn blev rädd, att oron skulle skada honom, och han fördes tillbaka lugn och nöjd. Han blev emellertid sämre trots den bästa läkarhjälp från Calcutta, och snart insågo vi att han skulle lämna oss. Gossarna skötte honom dag och natt efter doktors föreskrifter. En timme innan han dog, sade han till mig med en rörande uttrycksfullhet: "Knoppen kommer inte att slå ut". Jag viskade till honom: "Var inte rädd, knoppen skall slå ut". Han brändes på det öppna fältet, och när lågorna långsamt stego uppåt, kände vi att för oss åtminstone hade hans korta liv blommat rikt och efterlämnat ett skönhetsintryck, som aldrig skulle försvagas.

Ett annat karaktäristiskt drag hos de bengaliska gossarna är deras kärlek för små barn. En engelsk genomsnitts pojke känner sig olycklig om han tillsäges höra sin lilla syster t. ex. i skolans avslutning. Men i Bengalen hålla gossarna av barnen och tröttna aldrig på att vårda dem och leka med dem. Man kan se gossar i tiotal draga en barnvagn bara för nöjet att få tala med den lille. Ingenting roar de stora gossarna mer än att få taga med sig till sin klass skaldens lilla sonson, som är 4 år gammal, och som under lektionen sitter alldeles tyst och stilla, utom när något avbrott sker genom att något intressant inträffar nära trädet, där lektionen hålles.

Bengaliska gossar ha också en sär egen mottaglighet för andliga ting, som gör att man kan lita på att *ashramens* atmosfär skall utveckla det andliga livet. Gossarna finna det aldrig tröttsamt att sitta tysta och stilla under meditationer morgon och afton. Följden är att t. o. m. de yngre gossarna ha lättare att följa med och förstår skaldens föredrag än studenterna i Calcutta, som ej vuxit upp i en sådan miljö. De likna känsliga instrument, som ljuda vid minsta beröring och därför ha tanklöshet och ovänlighet gentemot bengaliska elever ofta resultat, som inte alls stå i rimligt förhållande till den verkliga orsaken, som sårat dem. Man har sett bevis på detta i den verkan många professorers i regeringen och i högskolor osympatiska hållning gentemot studenterna i Calcutta haft. Men denna kän-

lighet besvarar med ännu större snabbhet vänlighet och sympati. När det gäller uppfostran av vad slag som helst är sympati det nödvändigaste av allt för att bli en duglig lärare, men detta är mera sant i Bengalen än i något annat land i världen.

Vad det religiösa elementet beträffar förekommer ingen dogmatisk undervisning och angående utvecklingen av den andliga sidan av gossarnas natur är idealet att lämna det till varje gosses naturliga instinkt. Man väntar att anse- nlig hjälp härvidlag skall komma av lärarnas personliga inflytande och av den tysta men ständiga inverkan, som den nära beröringen med naturen har, som i Ludim är den underbaraste lärare i andliga sanningar.

Shantiniketan utvaldes av Dev. Tagore som religiös tillflyktsort, där de, som sökte frid, skulle få tillfälle till lugn och meditation, och när Rabindranath valde det som plats för sin skola visste han, att stället var idealiskt för utvecklingen av hans ideal. När gossarna meditera under femton minuter, ges dem ingen anvisning, vad de skola meditera över. De få själva välja ut föremålet för sitt tänkande, hjälpta av själva tystnaden och av sanskrittexterna, som uppläsa av gossarna gemensamt efter meditationens slut. Att många gossar sålunda få vana att tillbedja i tystnad är tillräckligt. Dessutom är det gudstjänst i templet en eller två gånger i veckan, då skalden själv talar till gossarna. När han är borta talar en av lärarna, och gossarna sjunga gemensamt vissa sanskritmantrams.* Ämnena för dessa föredrag äro mycket olika, men många av dem ha givits ut i tryck under titeln "Shantiniketan".

Uppfostran i Ralpur består icke i att ge undervisning, som gossarna glömma så snart de kunna utan fara för att misslyckas i examen utan i att låta gossarna utveckla sina karaktärer på det sätt, som är naturligast för dem. Ju yngre de äro, ju originellare äro de. Det är först när skuggan av en universitetsexamen börjar följa dem, som de förlora sin naturliga friskhet och originalitet och bli kandidater för inskrivning i examensrullor. Detta ideal att låta gossarna utveckla sig själva ses i en annan av skolans institutioner, nämligen de kollegier gossarna bildat för att straffa mindre förseelser mot de lagar, som gossarna själva stiftat. Och gossarna klaga aldrig över det straff, som ålägges dem; i detta fall är självstyrelse bättre än god styrelse. Åtskilliga tidskrifter ges ut, skrivna och illustrerade av gossarna. Ibland tävlas det om vem, som kan skriva den bästa artikeln eller rita den bästa tavlan. Och det finns ibland dem verkliga artister. Emellanåt företagas utflykter till platser av historiskt intresse och räcka dessa flera dagar tages mat med, som kokas och anrättas av gossarna. Lärarna

bo i samma hus som eleverna för att hjälpa dem och dela deras dagliga liv. F. n. har skolan 150 elever och 20 lärare; barnen äro från 6 till 18 år gamla. De tillhöra alla kaster och det säges uttryckligen ifrån, när de antagas, att de få själva avgöra, om de vilja eller icke vilja iakttaga kastlagarna. Gossarna servera maten i tur och ordning vid måltiderna för att lindra kökspersonalens arbete. Samma avgift betalas av alla utom av fattiga gossar, som äro frielever. Var och en betalar 30 dh. = 27 kronor i månaden för undervisning, mat och rum, så att föräldrarnas utgifter uppgå ej till 360 sv. kr. om året. Men naturligtvis räcker detta ej, utan en stor kassabrist uppstår varje år, som hittills betäckts av skolans stiftare. Varför skolan ej kan bära sig är att ett så stort antal lärare måste finnas för att få små klasser och individuell uppfostran. För en västerlänning ter sig skolan fattig, men det överensstämmer med Indiens ideal, som till mål har verklig uppfostran. Den vikt, som i västerlandet lägges vid stora och kostsamma läroverksbyggnader har aldrig efterföljts i Indien, där ett enkelt levnadssätt anses vara en sann uppfostrans viktigaste faktor.

Gossarnas sovrum äro hyddor med halmtak, och deras enkelhet skall bibehållas även om taken måste täckas med mindre eldfarligt material. Vi hoppas även få uppföra ett nytt sjukhus, bättre utrustat för smittosamma sjukdomar och rymligt nog för att ta emot de fattiga i de närmaste byarna. Och till den biblioteksbyggnad vi ha, hoppas vi få foga ett museum så snart vi få medel därtill.

Tagore säger själv om sin skola: "Att ge gossarna andlig kultur var mitt förnämsta mål, när jag grundade min skola. Lyckligtvis ha vi i Indien en förebild i de gamla skolorna, i skogarna, där lärare, vilkas mål var att förverkliga sina liv i Gud, hade sina hem. Atmosfären var full av längtan efter det oändliga, och eleverna som växte upp under sina lärares uppsikt, nära förenade med dem i en andlig gemenskap, kände Guds tillvaro — ty den var för dem varken en blott tro eller en spekulativ abstraktion."

"Tro inte, att jag kunnat förverkliga mitt ideal, men det arbetar sig fram genom alla hinder, som det moderna livets hårda prosa uppresa. I andliga saker måste man glömma, att man lär andra, eller att man kan åstadkomma beräknade resultat, och i min skola tror jag det vara lämpligast att bedöma vår framgång efter lärarnas andliga utveckling. Inom detta område är det personliga jagets vinst allas vinst, alldeles såsom när man tänder en lampa, som upplyser hela rummet.

Det första, som gossarna få lära sig, är kärlek till naturen och sympati för allt levande. Musik är dem en stor hjälp — musiken är ej av det vanliga slaget, torr och läroboksaktig, utan full

Bostad och hygien.

(Ur ett föredrag av doktor G. Göthlin.)

Det nära sambandet mellan sjukdom och bostad har bäst kunnat visas beträffande tuberkulosen, och från flertalet civiliserade länder föreligga talrika undersökningar, vilkas resultat man ej kan jäva. Ur det rika materialet kan följande anföras.

Med särskild omsorg har man sökt statistiskt visa, att trånga och hygieniskt mindervärdiga bostadshus och stads kvarter visa en ökad tuberkulös dödlighet. Från Stockholm föreligger en sådan undersökning, utförd av professor Henschen. En liknande från Paris, som därtill är senare utförd, synes mig särdeles slående. Alla fastigheter därstädes registreras noggrant av en institution, som ungefär motsvarar vår bostadsinspektion. Jämte ohygieniska förhållanden i allmänhet noteras framför allt påfallande dödlighet, ej minst i tuberkulos. Paul Jouillerat granskade 259 fastigheter, uti vilka tuberkulös dödligheten visat sig abnormt hög, och träffade ej mindre än 2,627 bostadsrum, som saknade direkt belysning och lufttillförsel. Den kände hygienikern Marié-Davy kunde å tuberkulöskongressen i Paris visa, att tuberkulös dödligheten med en regelbundenhet, som frapperar, växer med avtagande och sjunker med stigande antal fönster i bostäderna. För Frankrike med sin skatt på fönster måste ett slikt forskningsresultat kännas särskilt bitert, men utgör en viktig fingervisning även för oss, som med våra trånga gårdar och högbyggen på allt sätt söka utestänga solen och ljuset.

Andra forskare hava kunnat visa, att tuberkulosfallen äro nästan dubbelt så talrika i enrumslägenheter som i rymligare sådana. De stadsdelar i Göteborg, som äro sämst bebyggda och visa

av lyrisk glädje. Att gossarna djupt beröras av dessa sånger förstår man, då man vet, att det är deras största nöje att sjunga dem på lediga stunder, om aftnarna, då månen lyser och regniga dagar, när de ej ha lektioner. Under meditationen morgon och kväll varken bevaka vi dem eller framställa frågan om vad de tänka på, utan överlämna det åt dem själva, åt platsens och tidens anda och åt den ingivelse, som vanan skapar.

Vi lita mer på aturens omedvetna inflytande, på ställets tankeförbindelser och på det liv av daglig dyrkan, som vi leva, än på något medvetet bemödande att undervisa dem."

Dessa ord sammanfatta de ideal, som följas i Shantiniketan och ger uttryck åt den anda i vilken Ashramen stiftades.

Ada Rosengren.

* Religiösa sånger.

den största befolkningstätheten, hava en tre gånger så stor tuberkulosödlighet som de mest hygieniskt inrättade. Låt vara, att andra faktorer här spela in; bostadsinspektion och dispensärverksamhet kunna nog samt intyga, att dessa stadsdelars ruckel och kyffen utgöra en förträfflig jordmån för tuberkulosen.

Ej så sällan möter man den uppfattningen, att vi i det stora hela sakna rätt att klaga över våra dagars bostadsförhållanden och att det huvudsakliga felet ligger hos de boende själva. Långt ifrån att vilja förneka bostadsskötselns stora betydelse, måste jag dock med skärpa betona, att åtminstone våra större städer ännu alltjämt och i mycket stor utsträckning framvisa bostadsförhållanden, som högeligen äventyra folkhälsan. Lyckligtvis kan jag med siffror stödja detta mitt påstående.

År 1911 utfördes i Göteborg en stor socialhygienisk undersökning. Utgår man från, att överbefolkning uppstår, när mer än två personer bebo ett rum, visade sig 30.7 % av samtliga lägenheter vara överbefolkade. Närmare vartannat kök begagnades som sovrum och mer än vart femte hem hyste inneboende av något slag.

Ingen torde vilja påstå, att ett dylikt undersökningsresultat vittnar om ideella eller ens tillnärmelsevis sunda bostadsförhållanden. Och dock hava dessa nu ytterligare förvärrats. Under trycket av en växande bostadsbrist, som börjat långt före världskriget, hava förhållandena utvecklats sig hart när katastrofartat. Inneboendesystemet florera under särdeles betänkliga förhållanden. Ej minst översvämmas de tuberkulösa hemmen, som ju lida av en labil ekonomi. Att söka förneka situationens allvar vore lönlöst. Den fattigare befolkningen lever delvis under förhållanden, som måste betecknas som usla.

Det vore emellertid synnerligen orättvist att skylla allt på bostäderna. Funnes överallt god skötsel av bostaden, skulle många bostadssvårigheter mildras. Det råder häpnadsväckande okunnighet om även den enklaste livshygien och stor liknöjdhet för riktig bostadsvård. Med behård konservatism värnar man om sina nedärvda vanor och ovanor, och husmodern är i särskilt hög grad otillgänglig för bostadshygienisk påverkan.

(Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen.)

Bokinköp för egna medel verkställas av varje omtänksam cirkel redan på våren eller försommaren. A. B. F:s anslag utgår ånyo efter samma grunder som förra året, d. v. s. med 20 % å insänt belopp samt 15 kr. till första cirkeln på ny plats. Bokförmedlingsfrågan håller f. n. på att utredas och hoppas vi att åtgärder inom den närmaste tiden skola kunna vidtagas för att få slut på de missförhållanden, som vidlåda den nuvarande bokförmedlingen.

En smålandsresa på gott och ont.

Från förbundsstyrelsen kommer orden: "Svara omgående, om möjligt telegrafera!" Ja, vad skall en stackars syndare göra? Man tänker så intensivt som det gärna är möjligt under den timme, som möjligen är kvar tills nästa post går, och så svarar man — naturligtvis som förbundsstyrelsen vill. Sedan blir det att under de två—tre veckor, som man har att "bereda" sig på resan, gno som en gammal herrgårds-oxé för att med någorlunda lugn kunna lämna hemmet och familjen. Under detta grovjobb har man så att låta tankarna arbeta med vad man skall kunna ge på de olika platserna, och då man väl är i lugn och ro på tåget, kan tanke-resultatet fästas på papperet.

Efter en ofta besvärlig resa på 12—14 timmar kommer man så till en alldeles främmande plats. Ingen synes vid stationen. Man har inte en aning om vart man skall taga vägen. Inte ens hur dags mötet skall hållas, som man skall tala på eller var man skall söka någon initierad. Nå, man får ju reda sig bäst man kan. Men — varje dag, under flera veckor, några timmar på tåget, varje dag ny plats, främmande människor, inte en aning om var man hamnar, om man på det hela taget får möjlighet till vila den kommande natten. Är det någon som möjligen tror att en agitationsresa är något nöje? Jag skulle vilja adressera den frågan till alla, som av pur tanklöshet inte göra en ansträngning för att få något resultat av en agitationsturné.

Nu började inte denna resa just så besvärligt, men det har hänt mig förr och även nu, fast början var någorlunda. Starten gjordes i Norrahammar, där jag träffade vänner sedan många år tillbaka i tiden, fortfarande intresserade, men ack så få. Mötet var rätt bra besökt och man skulle göra nya ansträngningar för klubben som fanns, men som så gott som legat i dvala.

Nästa plats var Jönköping, där en liten, men livskraftig klubb arbetar. Före mötet hade klubbstyrelsen ordnat med ett samkväm i "Stugan" uppe i den härliga stadsparken. Något gemytligare än ett samkväm i en sådan stuga i en skogspark kan man knappt tänka sig, och behållningen blir inte mindre därför, att det är ett samhällets företag och, det märkvärdigaste av allt, ett företag som bär sig, och ändå finnes där inte sprit. Mötet på kvällen var dåligt besökt, men de som voro där ångrade sig inte.

Så gjordes en avstickare till Nässjö, där arbetarekommun hade ordnat möte med samkväm i Goodtemplarsalen, rätt väl besökt, men kvinnorna i

ohjälpligt fåtal. Några intresserade funnos, men en del av dem hade arbetat i en klubb som gått omkull och då var det så svårt att börja på nytt. Men det blir nog ingen annan råd i Nässjö heller än att vi få börja på nytt.

Så bar det åter till Jönköping f. v. b. till Huskvarna. Vad veta vi om Huskvarna? Vi få därifrån de mest skilda saker, från symaskiner och kokspislar till allehanda mordredskap. Detta vet varje skolbarn, men Huskvarnaiternas stolthet är det inte många som känner till. Jag måste fråga min pojke, som nyss slutat skolan med höga betyg, även i geografi, men han förnekade bestämt att något märkvärdigt fanns i Huskvarna annat än det redan uppräknade, och jag tänkte: Vad vi ändå litet känna till om vårt land. Huskvarnaborna äro emellertid mycket stolta över sin å med sina många stup, som nästan blir en Trollhättan n:r 2 och som är av den betydelse, att den levererar all den industriella kraften. Utom vattenfallen har den lilla fina staden, som från tåget ser ut som en stor trädgård, även en duktig kvinnoklubb. Denna hade ordnat med mötet i Folkets Hus, ganska välbesökt. Musik, föredrag och samkväm med en god stämning gjorde att belåtenheten var allmän över den väl använda kvällen.

Nästa plats var Anderstorp, beläget i något av Smålands många hörn, ty det tog en halv dag att komma dit. En duktig arbetarekommun svarade för föredraget och lokalen var i det närmaste fylld med en intresserad publik. Hoppas kommunens ordförande gör allvar av sitt löfte att göra en kraftansträngning för att få kvinnorna med.

Så var det sista platsen i norra distriktet, Sävsjö, och här började motigheterna. Olustigt väder, så människorna tordes inte gå en bit. Följaktligen bara några få personer på föredraget.

Så en halv dags järnvägsfärd igen mot söder och nu var det Oskarshamns tur eller rättare otur. Ett fullkomligt hundväder hela dagen, som mot kvällen nådde kulmen, och jag tänkte aldrig att gå till teatern, där mötet skulle hållas, men en annan får ju inte vara rädd för väder och vind, om så det skulle regna gamla gubbar. Och till min stora undran fann jag ytterligare tio män och kvinnor, lika orädda som jag. Ett sådant mod kräver naturligtvis sin belöning och jag gjorde mitt allra bästa med resultat att de närvarande blevo alldeles förtvivlade över att — lokalen ej var fullsatt. Nå, det var ju inte värt att tappa humöret för två motgångar.

Glad i hägen traskade jag vidare till Mönsterås och det strålande vädret drey förhoppningarna i höjden. Jag var dock tydligen ensam om dem, ty de medlemmar ur arbetarekommunens styrelse jag träffade hade inga förhoppningar alls. Det senare visade

sig förnuftigast. Meningen med denna resa hade åtminstone för mig uppgivits vara att söka organisera kvinnorna för vårt parti, och då arbetarekommunerna åtagit sig att ordna möten, vore det väl inte förmätet att även vänta litet intresse från det hållet, men det besvärar man sig tydligen inte med. En enda av nämnda styrelse tycktes ha något intresse för kvinnornas organisation och han var ogift. Men jag fick åtminstone en kommissionär för Morgonbris och så får väl vår tidning bereda jordmånen till nästa gång.

Nu skulle Kalmar gå av stapeln. Där ha vi ju en klubb, men den behövde så väl litet uppräckning. Det var dock nästan bara medlemmar på mötet och så några män. Att de voro nöjda var ju gott och väl, men bättre hade givetvis varit, om där funnits lika många utomstående till. Kalmariterna hade dock bjudit till, det hörde jag, men det var väl inte tillräckligt.

En liten plats bredvid Kalmar vid namn Smedby var nästa punkt på dagordningen och som det var vackert väder och Rea Thorén tyckte det var synd jag skulle gå där ensam, gjorde vi sällskap. Ett par timmar sökte vi runt samhället efter en affisch, men nix. Predikan stod det på planken och träden här och var, men det kunde ju inte vara meningen mig inte. Omsider hittade vi en mansperson, lydande det inte ovanliga namnet Johansson, och som just skulle gå till lokalen och se, om jag var kommen. "Affischerna hade blåst ner", sade Johansson, "men det kommer nog folk". Och Johansson hade rätt. Det kom folk, riktigt många, och belåtna voro de. Kommunmöte efter med nya medlemmar, men inga kvinnor, de vågade inte stanna, ty den ena visste inte, om den andra skulle stanna o. s. v. Men de komma nog, ty där voro åtminstone de flesta män intresserade av att få kvinnorna med. Kommissionär för Morgonbris fingo vi också.

Så ställdes färden åter mot Kalmar för att nå Nybro, som står som nästan enda ljuspunkten i södra distriktet. Där hade man verkligen gjort litet ansträngningar för att "dra" folk och de hade lyckats. Överfullt hus, bra stämning och den lilla klubben, som arbetar där, har möjligheter att rycka upp sig. Det blev helt enkelt en festkväll. Och får klubben det handtag, kommunstyrelsen lovade, så är där ingen fara för kvinnornas vidkommande.

Sedan gällde det det världsberömda Lessebo. Men här började äventyren att vilja ha ett ord med i laget och jag kom inte dit förrän på kvällen och de hade naturligtvis tagit mötet på e. m. En lördagseftermiddag vet man ju är omöjlig för de flesta arbetarehustrur och det var väl dem man skulle räkna med. Jag lämnade en del tryck- och förhållningsorder och lovade komma åter 2 maj.

Bollnäs soc.-dem. kvinnoklubb.

Så var det Kosta, lika välkänt i alla avseenden, skapligt med folk, men omöjliga att komma åt. Ja, i Kosta tog världen slut.

Så fick jag vända om samma väg jag kom och över Växjö bege mig till det historiska Ingelstad. Det var en riktigt intressant dag jag hade där. Mötet, anordnat av arbetarekommunen, var inte så värst över sig, men vi fingo en interimstyrelse till en klubb, och det tycker jag var bra gjort på den platsen, samt kommissionär för Morgonbris också. Stå nu bara på er i Ingelstad! Kanske jag snart kommer igen.

Så kom då turen till lärdomsstaden Växjö, en liten fin stad med mycket vitt och litet grönt och ingen bostadsbrist och billiga hyror. Vad kan då en nutidsmänniska önska mer än litet mat, och det hade de också. Följaktligen hade jag alls ingenting där att göra, och det tyckte nog åhörarna, som inte kommo, också. Ett 40-tal hade trotsat den kompakta muren av liknöjdhet och infunnit sig. Förutom föredraget bjöds även musik, verkligen njutbar, och uppläsning. Men det var synd om Rosell. Han hade uppsökt en hel del, som lovat de skulle gå, och då hade han naturligtvis räknat med att dessa skulle komma. Han tycktes inte alls kunna fatta, att man kan strunta i att gå på ett föredrag, när man har sagt, att man skall gå.

Nu skulle jag åter till något hörn, där något som heter Markaryd skulle finnas, och det fanns på två ställen mitt emot varann. Men om man har råd att bestå sig med två järnvägsstationer, kunde väl varje station åtminstone fått var sin affisch om möten, men det fanns bara en enda. Var blevo de andra 14 av? Affischer, som inte användas till sitt ändamål, skulle ersättas av den som tar emot dem. Denna

enda affisch hade 11 människor sett och de kommo. Eljest var det ingen, som hade reda på något föredrag.

I nästa bukt ha vi Strömsnäs bruk, ett stort pappersbruk. Alla arbetare organiserade och två arbetarekommuner, för all del, man skall väl vara med sin tid. Gick den vanliga rondan på upptäcktsfärd. Överallt röda affischer om "Marys miljoner". Kom förstas också till Folkets Hus, utanför och innanför "Marys miljoner". Kooperativa föreningen hade sin hemvist i en del av huset och jag tänkte: Där ska dom väl veta. Ja, nog tycktes de ha reda på "Marys miljoner", ty de hängde på tre olika platser i butiken. Jag köpte en burk skokräm och frågade, om de hade hört något om något möte. Nej, det visste de inte alls om. "Nå, känner ni Lagerkvist då, var kan man träffa honom?" "Jo då, han är nog hemma." "Var bor han då?" "Han bor i den där villan, som har varit Västbergs, den andra bortanför Jönssons, om hon går förbi kaféet." Jag tackade för upplysningen och tänkte: Kanske ni äro nog lyckliga att ha bara ett kafé på trakten: På mindre än 5 minuter hade jag gått förbi tre kaféer och insåg det lönlösa i att söka reda på Lagerkvist. Jag gick på måfå för att se på vattnet, som i alla fall var vackert i vårkvällen. Och alldeles utan förskyllan upptäcker jag en affischtafla med två affischer, men bara en om "Marys miljoner" och den andra om ett möte i Folkets Hus 1/2 8. Genast var jag hemma på min mammas gata och skyndade mig "hem" efter broschyrer och tidningar och till lokalen och väntade och väntade. Så kom en kvinna och förvånade sig att det inte var något folk, här brukar alltid vara fullt hus. "Jaså, har ni ofta föredrag då?" "Nej, men vi ha ju biograf."

”Ja, det förstår jag, att det brukar vara fullt hus då!” Så småningom samlades emellertid något över 40-talet därav 4 kvinnor, men Lagerkvist han fanns inte och ingen av kom.-styr. och ingen kommuneledam, 4 kvinnor, två oorganiserade och resten kommunister. De köpte emellertid mina broschyrer och vi voro belåtna med varandra på ömse håll. Nu var jag emellertid ordentligt arg och slängde iväg ett oförskämt brevkort till Alvesta, d. v. s. jag förmodar mina goda Alvestabor tyckte det var oförskämt, men ni bör kunna fatta ens sinnesstämning.

Nu gällde det Ljungby, en mycket pampig köping, där den ena handlaren lever på den andra, men där det i alla fall finns en liten, men naggande god kvinnoklubb och vi hade en trevlig kväll, fast vi fingo vara alldeles för oss själva. Hoppas av hjärtat att det gått bra med er vårfest och att ni kommer ihåg förbundet. Så var det då Alvesta och om det nu var min vrede eller det befintliga intresset, så hade man nog bjudit till, men så kom en friluftskonsert och höll på att förstöra alltihop för oss, men vi tålde oss och hämtade upp en rätt så god publik från sångtorget, då där var slut, och resultatet var en liten kvinnoklubb. Den har bättre möjligheter än många andra och kunde man så klämma fram en i Växjö vore där tre på ett ställe att hjälpa varandra. Om Ljungby och Alvestaklubbarna skulle slå sig tillsammans och söka övervinna Växjö, ja försök!

Nu hade vi hunnit fram till 1 maj och det var åter Växjö. En sådan 1 maj leder tankarna så vitt omkring och de fara iväg som vårvindarna själva. Helst skulle man vilja säga ut alla de vackra tankar en sådan dag inbjudit till, men det skulle säkert bli ett konstigt demonstrationstal. Jag talade i stället om Socialt ansvar. Det var intet roligt tal vare sig för mig eller den som hörde på, men man kanske kan vara litet uppmjukad till sinnet en sådan vårdag. Så mottaglig att man kanske också kan känna och erkänna att uppnående av fordringar också kräver ansvar. Efter talet på torget tågade menigheten ut till Folkets park och jag fick mig en extra förlustelse genom att pr motorcykel få göra en lustfärd ut till Kronobergs ruiner.

Så gick 1 maj och den 2 skulle Lesebo åter gå av stapeln. Nu hade man åtminstone lyckats samla litet folk, men det var också allt man kunde åstadkomma. Så hade Rosell lurat på mig ytterligare ett par platser, Gemla, Diö och Älmhult. Det är inte mycket att säga därom. Älmhult var fullständigt misslyckat, kanske litet hastigt ordnat också. Så skulle då allt vara klart för hemfärd. Jag kunde dock inte bli fri för en känsla av beklämning hur man anser sig kunna slösa med pengar och arbetskraft, varje dag kostar pengar,

Alma Jungner.

Jenny Aronsson.

(Soc.-dem. ledamöter av Borås stadsfullmäktige.)

Distriktskonferens i Stockholm.

Stockholms stads, Stockholms—Uppsala läns socialdemokratiska kvinnodistrikt höll söndagen den 17 april årskonferens i Folkets hus, Stockholm.

Vid konferensen voro närvarande 17 ombud, representerande 11 klubbar, dessutom voro närvarande representanter från kvinnoförbundets styrelse, partidistriktet, några arbetarkommuner som blivit inbjudna samt Enköpingsklubben, vilken senare ännu ej anslutit sig till distriktet.

Konferensen öppnades kl. 11 f. m. av distriktets ordförande fröken Anna Svensson, Stockholm, som hälsade ombuden och de inbjudna gästerna välkomna. Dessutom valdes till ordförande för konferensen fru Amanda Frösell samt till sekreterare fru Sara Andersson.

Konferensen gick därefter över till att behandla styrelsens och revisorernas berättelser. Av den förra framgick att kvinnodistriktet vid årsskiftet hade 371 medlemmar fördelade på 11 klubbar, dessutom finnes inom distriktets verksamhetsområde 5 klubbar som ännu ej anslutit sig dit. Beträffande agitationen framgick att styrelsen utsänt åtskilliga cirkulär för agitation bland kvinnor. Föredrag har under våren hållits på 10 platser av fru Nelly Thüring. Samma talarinna har dessutom hållit ett antal föredrag på partidistriktets bekostnad. Av revisionsberättelsen framgick att distriktets utgifter och inkomster balan-

resorna bli ohyggligt dyra, men bara man inte har någon direkt utgift för ögonblicket bryr man sig sist om att göra några ansträngningar för att av en planerad agitation få bästa möjliga resultat. På det sättet får man till slut ingen människa, som vill åta sig agitationen. Ty man kan även tröttna på liknöjdheten. Om ändå de 400 broschyrer och 150 tidningar, som jag prånglat ut, lästes vore en hel del vunnet. Under en så omfattande resa mötes man emellertid av mycken förståelse och välvilja och för allt detta mitt varmaste tack.

Agnes Söderqvist.

serat på en summa av 1,029:71 och har distriktet en kassabehållning av något över 300 kronor. Styrelsens och revisorernas berättelser godkändes och styrelsen erhöll, på förslag av revisorerna, full och tacksam ansvarsfrihet.

Därefter övergick konferensen att behandla agitationen och därvid särskilt agitationen för riksdagsmannavalet. Sedan kandidatfrågan för de olika valkretsarna debatterats beslöt konferensen att stödja de kandidatlistor som av respektive distriktskongresser blivit uppsatta. Beträffande Stockholm skulle senare ett möte med kvinnoklubbarna därstädes hållas för att debattera kandidatfrågan. Konferensen uppmanade samtliga klubbar och medlemmar att göra allt som kunde göras för att få kvinnorna fram till valurnorna. För att, å sådana platser där klubbar ej finnas, bedriva agitation, anordna möten och bereda marken för bildande av klubbar, skulle anskaffas lokalombud. På tre platser blivo sådana lokalombud utsedda av konferensen och styrelsen fick i uppdrag att anskaffa ombud på övriga platser där så kunde ske.

Sedan därefter några mindre ändringar skett i distriktets stadgar varigenom bland annat bestämdes att anslutningen av klubbarna till förbundet skall ske genom distriktet, övergick konferensen till att välja styrelse för det kommande året och valdes därtill: fröken Anna Svensson, Stockholm (ordförande), fru Gerda Bergstrand, Spånga, fru Olga Hedén, Uppsala, fru Agnes Andersson, Nynäshamn, och fru Sara Andersson, Nacka. Suppleanter blevo fru Elin Lund, Stockholm, och fru Ida Karlsson, Nynäshamn. Till revisorer valdes: fruarna Sigrid Karlsson och Sofia Walgren, Hässelby. Suppleanter: fruarna Jenny Walberg, Nacka, och Erika Gustafsson, Stockholm.

Därefter avslutades den i allo vällyckade konferensen med några ord av ordföranden, fru Frösell, som ännu en gång uppmanade medlemmarna att ej förtrötta i arbetet för vårt stora mål.

350 frielever antagas vid Noréns Korrespondensinstitut i Malmö. För att sprida ytterligare kännedom om sin verksamhet har institutet beslutat att antaga detta stora antal frielever inom närmaste tiden. Ansökningar insändas till institutets direktion. Se vidare annons i dagens n:r.

Dagny agerar hembiträde.

Dagny kom bärande med gräde i en påse den smala Blecktornsgränden uppför. Det var hennes lediga lördagseftermiddag och hon hade, i ett anfall av ädelmod och deltagande över Margits 11-kväll, erbjudit sig att göra de oöndvikliga lördagsuppköpen och förberedelserna till en någotsånär njutbar söndag. Det var annars Margit, som denna vecka stod för det husliga. För tillfället kretsade emellertid hennes tankar mest kring ett ganska omfattande bokpaket, som hon energiskt skjutit upp under högra armen. Att tänka sig, att det verkligen blev över ett exemplar av "Den stora hungern" åt henne. Det var storslaget. Ja, Bojer, det var en författare som dugde det. I hans böcker behövde man då aldrig leta förgäves efter verkliga människor. Ett litet roat uttryck gled ett ögonblick över Dagnys ansikte. Margit hon svärmade för Dell hon numera sedan hon lyckligt kommit undan den ettåriga Glyn-förtjusningen. Det måste väl ändå räknas som ett led framåt i utvecklingen?

Påsen måtte väl, i alla helgons namn, inte ge sig till att spricka heller? Hon hade gått hela vägen från affären, som var belägen långt uppe på Drottninggatan, och tyckte därför att hon nästan hade rätt att spara litet på stegen och att gå dubbla gånger till mjölkaffären, när det ändå kunde klaras upp lika bra så här, ansåg hon fullkomligt överflödigt.

Dagny öppnade med ett ryck den smala porten, sedan hon stigit uppför trätrappan, men slog sedan litet nervöst på nytt igen den med ett dån, som genljud därinne i det halvskumma portvalvet. Hon ville endast ge den feta, präktiga rättan, som helt ogenerats suttit och dragit sig därinne vid ingången härom dagen, tid att avlägsna sig om den händelsevis skulle befinna sig på samma, litet olämpliga plats. Hu, det var ändå, trots den härliga friheten, en smula otrevligt att bo i det här rätthålet!

— Så! Vad det ändå var ljuvligt att vara hemma! Hon sjönk med tillfredsställelse ned på stolen alldeles innanför dörren i det trånga köket. Egentligen skulle hon önskat att få sitta så här en lång stund och endast dåsa. Den här vårvintern började verkligen redan taga på krafterna, men så var det också ett par härliga, solöverströmmande februaridagar man haft just nu. Endast kvällarna voro frostigt kalla. Det var allt klokast ändå, att säga till om ännu en säck björkved på samma gång hon tog upp fotogenen. Birgit hade lovat komma upp vid fyra-femtiden och hon brukade aldrig ha något emot en liten skymningsbrasa, om det så var tidig vår, höst eller t. o. m. en regnig sommardag. Birgit hade visst annars för tillfället en av sina melankoliska perioder, hon läste nämligen uteslutande humoristiska böcker. Det brukade alltid vara ett säkert igenkänningstecken. I morse hade hon ringt upp och nästan besvurit Dagny att skaffa

något nytt. Men, för guds skull, ingen tungroddhet eller något, där man behövde anlita tankarna som hjälp! Ett mycket älskvärt utlåtande för övrigt om skriftställare i allmänhet.

Nej, detta dugde inte. Hon reste sig med ett beslutsamt uttryck. Här måste bli fart i spelet någon timme framåt. Väl att Margit städade och stökat undan med diskarna. Men flickorna fingo verkligen säga vad de ville; friska blommor måste de verkligen ha i alla vaserna. Utan blommor kvävdes man ju helt enkelt häruppe innanför de här små fönsterkuporna. Om nu också Margit varit nog vänlig och inte glömt att lämna kvar de nödvändigaste anteckningarna över uppköpen. Nej, verkligen, där låg ju en riktigt prydlig lista under brevpresen på skrivbordet med hennes litet cirklade stil.

Dagny ögnade igenom de olika posterna med en liten rynka mellan ögonbrynen medan efter hand ett roat uttryck spred sig över hennes ansikte. Inte kunde man precis beskylla Margit för att ha någon rikare fantasi (inte så det störde inte åtminstone, som de sa i den pjäsen) när det gällde att komponera matsedeln till en stilfull söndagsmiddag eller dito supé. Det var nog bra med fylligheten och gedigenheten... Dagny drog en lätt suck... Men det fanns något som hette en smula flykt också och detta kunde t. o. m. tillämpas, när det gällde att välja smakfulla rätter, i den stämning de oftast brukade avätas här uppe i bohèmeanda och spirituellt humör. Den där rysliga syltan längst ner på sidan fick också Margit ursäkta, att hon strök utan vidare och ersatte med en burk sardiner eller färska räkor, det var för övrigt inte dyrare det. Och varför kunde man inte för en gång byta ut den obligatoriska söndagssteken mot någon lättare anrättning, allra helst som man ju hade kvar en stor karott rotmos till måndagsmiddagen sedan i går. Margit inbillade sig väl inte, att hon skulle vara så gedigen, att hon ställde sig och förstekte nu på eftermiddagen en sådan här nästan oförskämt vacker vårdag. Det kan inte hjälpas, men det var i alla fall mera upphöjt på den tiden här uppe i nästet, när de sålde tombuteljer i närmaste lumpbod, för att få till kaffe och cigaretter och en fullständig middag hälsades med formlig hänförelse, just därför att det var en mera sällsynt tilldragelse. Nu för tiden voro de bestämt för mätta, det var därför stämningen ibland hade så svårt att infinna sig och understundom t. o. m. verkade uppskruvad. Den höll helt enkelt, ja, så såg sanningen ut oskrymtad, på att sjunka eller förbräckas. Astrid gick, om om det vore rakt ingenting, och stoltserade i silkesplyschkappa och äkta pälsverk och själv hade hon det tredje paret galoscher för vintern, det var ju rent av löjligt!

Dagny skrattade där hon stod framför spegeln och utbytte den, inte så litet koketta, vingprydd övergångshatten mot en ganska klädsam sammetsmössa, med vilken hon ämnade posera i affärerna. Ack ja, det var i alla fall en gyllene tid, fast de fingo slita mer än lovligt hårt emellanåt och ibland hade ett fasligt brydderi att uppehålla skenet, som de räknade ytterst noga med och

ansågo oförenligt med all stolthet och självaktning att pruta av bara en hårsman på. Ja, märkvärdigt rakt, hade de förmått hålla sig, det kunde de gott tillstå, så här långt efteråt och hade de en gång litet besinningslöst kastat sig ut i storstadsvimlet från relativt lugna landsortshem, nog hade de fått betala sin tribut, det var då säkert.

Det var just i de dagarna hon stött ihop med Birgit, landsortstös som hon själv, och ungefär i samma mån bergtagen i Stockholm och besluten, att likaledes inte ge tappt i bemödandet att så småningom få fotfäste här. Trots de betydande olikheter i karaktär och läggning hade de också ganska snart funnit varandra och kamratskapet... Dagny höll nämligen styft på ordet kamrat... hade inte ännu visat tendenser att vilja gå itu.

Dagny spratt upp ur sina djupa funderingar. Telefonen ringde, en lång, skärande ringning.

— Hallå! — Ah, är det du. Bibbi? Ja, när man tänker på trollen... så stå de i luren. Ja... Vet du, jag gick just här och inbillade mig, att jag var litet melankolisk, vid tanken på gamla tider... Ingen idé, nej, det har du verkligen rätt i så det är nog också bäst du börjar avyttra den fond du själv går och bär på... Om en timme? Härligt, tös!... Jo, jag har fiskat rätt på den lilla pigga "Fröken från Västervik" åt dig... Av Alfvig, ja... Arrakstårtor från Nybergs. Bibbi! Jag börjar verkligen på allvar bli ängslig över dig; vet du inte vilken dato vi ha på mån'an?... Fick du in beten, sa du? Härligt!... Nykokt kaffe, ja. Du kan vara så säker... Du flyger, alltså?... All right!

Dagny hängde upp luren och sprang, smågnolande, ut i köket. Nu fick hon lov att skynda sig dubbelt förstås, men det var i alla fall rasande roligt, att Birgit kom så här pass snart, så hon slapp gå här ensam och rota. Det var en hel liten evighet sedan de fått prata ostört med varandra. Nu skulle de ha en sådan där gammaldags, härlig kväll tillsammans. Mätte hon nu bara inte glömma något i hastigheten. Litet småbröd måste de, trots kassabristen ha till i morgon. Och fanns det någon potatis hemma? Nej, naturligtvis inte. Jo, det skulle ha varit trevligt om hon också glömt den; då hade hon nog fått uppleva en njutningsrik stund med flickorna. Var det inte bäst ändå, att också ta upp en ask "skinn- och benfri", hon fick växla sin sista lilla sedel. Nej, annan ansjovis var billigare. Så kunde hon förvåna flickorna och göra en liten låda till kvällen? Det skulle höja henne i deras aktning.

Dagny vred om nyckeln med en viss kläm och skrattade litet gäckande när hon gick ner för den smala, steglignande trappan. Det var i det hela inte så oävet att vara huslig heller, i synnerhet när man kunde fröjda sin själ med att göra en god liten gärning på samma gång.

Anna-Lisa Hjort.

Kvinnornas arbete i det politiska livet.

Lady Astor — Englands första kvinnliga parlamentsledamot har för den stora amerikanska tidskriften "The Womans Home Companion" skrivit sin första artikel med stöd av de personliga rön och erfarenheter sedan hennes inval i parlamentet.

För Morgonbris' läsare kan säkerligen de synpunkter, som lady Astor framför i flera av våra internationella sociala frågor, äga sitt stora intresse. De peka på en kvinnlig uppfattning i flera av vår tids stora olösta sociala problem, som visa att: den maskulina självtagna samhällsreformen måste räkna med det inslag av feminin medbestämmanderätt, som världen just nu som bäst visar att den länge behövt — men saknat.

Nu — skriver lady Astor — då kvinnorna på båda sidor om Atlanten inträtt i det politiska livet, skall det ej dröja länge, förrän hela den övriga civiliserade världen skall nödgas erkänna kvinnornas "lika medbestämmanderätt i samhälleliga angelägenheter". — Men samtidigt ställas kvinnorna inför ett utomordentligt stort ansvar. — De måste lära sig att tänka och handla självständigt. — De måste själva arbeta ut de problem, som de framföra och fordra en lösning av. — De måste i likhet med männen ställas ansikte mot ansikte med den brydsamma situationen — "att omorganisera samhället vi leva i". Var och en måste hjälpas åt att åter sätta "sitt hus" i ordning efter det stora krig som nyss hemsökt världen.

Det stora världskriget med alla sina omänskliga lidanden förde dock med sig detta goda till sist: kvinnans medbestämmande rätt i samhällslivet blev erkänd.

Den största orsaken till att världen har varit och är i stora sociala trångmål är därför att kvinnorna varit utestängda ifrån samhällslivets angelägenheter.

"Ett kön" hade ensamt den rätten. Som en konsekvent följd därav ha vi också en ensidig maskulin världsordning.

Till kvinnorna i Amerika riktar lady Astor följande appell:

"Uppgiv aldrig den frihet ni vunnit för edra barn genom rusdrycksförbudet.

Varken en man eller en kvinna önskar någonsin att deras barn dricka alkohol. — När kvinnorna tänka på ett rusdrycksförbud, gäller tanken närmast barnen. Det uppväxande släktets väl, och i den kampen kunna de alltid räkna med varje rättänkande mans medverkan. Alkoholintaxinen är ett av världens största illusioner. I detsamma ligger (som jag också sade i mitt jungfrutal i Englands parlament) himmelen. Men det leder oftare til lhelvetet. Vi kvinnor måste i detta fallet visa att vi lära och fordra av våra söner samma moralstandard, som vi fordra av och lära våra flickor.

Vi måste höja världens moraliska standard så, att inte en moralkodex är statuerad för män och en annan för kvinnor.

Genom oss själva måste släktet göras bättre. Världen behöver moders- och fadershjärtat förenade i den strävan efter en ny bättre värld. Den värld, som nu alla hoppas och längtar efter. Kunna dessa båda förenas i gemensamt arbete inom det samhälleliga livet, skall utvecklingen påskyndas till ett rikare och mera harmoniskt liv.

I varje kvinnohjärta gömmer sig moderlighetens längtan och hopp, att det sista kriget gått över världen.

Miljoner män gävo sina liv för denna samma längtan. Det blir kvinnornas sak att se till att de ej gävo sina liv förgäves. Den enda garanti för att i praktiken realisera denna vår längtan är att bygga på de idébärande principer, som Nationernas förbund i sig själv omfattar.

Den rättfärdighetskänsla, som ligger till grund för detsamma, skall en gång, när den rätta tiden kommer, samla alla världens män och kvinnor att välkomna Nationernas förbund. Den tiden har ännu ej kommit, men den kommer med säkerhet. Varje nation måste sörja för hela världens humanisering. Varje nation måste försaka och arbeta härför, om Nationernas förbund skall förverkligas. Äro de ej villiga därtill skall det ideal, som ligger gömt inom ramen av Nationernas förbund brytas sönder, för att åter kasta världen i ett nytt krig.

Där lever alltid reaktionära krafter, som utgöra en hämsko på sund samhällsutveckling, men deras makt är utdömd i utvecklingens långa, jämna marsch framåt. Olika länders government skola så småningom finna att i det rekonstruktionsarbete, som nu förestår inom alla länders samhällsliv, måste kvinnornas praktiska hjälp medverka, för att genomföra nya sociala samhällsreformer.

Kvinnorna skola giva världen en oersättlig hjälp genom att giva det politiska samhällsreformarbetet de "rätta idealen". Genom att orädda och självständiga sträva därefter.

Ty kvinnorna som släkte förena inom sig idealism, praktiskt vetande och kunskaper. Ansvar för en kommande generation måste sporra kvinnorna så, att vi med alla våra krafter arbeta för att vårt politiska samhällssystem utvecklas i rättfärdighetens och den högsta moralutvecklingens spår.

Vi måste vara beredda att möta avund, hat och förbittring. Men vi skola lära oss att ej slåss med samma vapen tillbaka. Utan inspirerade av tron på det rättas och godas seger, slåss med dess vapen. Och tro vi så, som vi kvinnor måste tro, att kärleken till vårt manliga släkte är vår oövervinnerliga kraft. Låt oss då se till att denna kraft och kärlek finns i vårt hjärta så, att vi törmå att möta och lösa de stora samhällsfrågor, som världens kvinnor i dag måste hjälpas åt att bringa till en lycklig lösning.

Maja Björkman Broberg.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Borås.

Borås soc.-dem. kvinnoförening höll årsmöte tisdagen den 8 februari.

Av styrelsens berättelse framgick, att föreningen hållit 12 ordinarie och 1 extra möte samt har styrelsen haft 11 sammanträden. Dessutom har anordnats 4 offentliga möten.

Medlemsantalet har under året varierat upp till 125. 75 av dessa har föreningen glädjen räkna som fullt aktiva medlemmar.

Livliga diskussioner hava hållits i flera viktiga frågor, bl. a. om Kooperationen, varvid "Kooperativa Kvinnogillet" och Koop. Handelsföreningen "Framåts" styrelse inbjudits att delta, samt i "socialiseringsfrågan" med soc.-dem. stadsfullmäktigegruppen härstädes. Dessutom har förekommit litterära föreläsningar, sång och deklamation, som i hög grad hjälpt till att skapa en god "stämning" å mötena.

Om de fyra offentliga mötena må nämnas, att vid de två första föreläste doktor Elin Ordencrans om 1) "Hälsovård, gymnastik, friluftsliv" samt 2) "Vad få vi för våra skatter i hälsovårdshänseende?" Vid det tredje mötet talade fru Alma Norsell, Karlstad, om "Kvinnornas insats i samhället genom föreningslivet", och vid det fjärde mötet, som var anordnat gemensamt med de två andra politiska kvinnoföreningarna, talade advokaten jur. kand. Eva Andén, Stockholm, om "Den nya äktenskapslagen". Dessa möten ha varit talrikt besökta.

Föreningen har haft nöjet att delta i en lustresa till Trollhättan via Vänersborg, vilken färd var mycket angenäm. Dessutom har en gökotta hållits i Folkets park och en julfest i Folkets hus för medlemmarna med familjer.

En del broschyrer ha hemtagits till försäljning, av vilka må nämnas: valbroschyren "Vår rätt och vår plikt" samt "Socialiseringsfrågan" (av Möller). Tidningen "Morgonbris" har försålts till ett antal av 75 ex. pr månad.

Ett par skrivelser rörande vissa lokala frågor har av föreningen inlämnats till stadsfullmäktige och ha dessa blivit behandlade till önskat resultat.

Vid stadsfullmäktigevalen i dec. deltog föreningen ganska aktivt i arbetet genom särskilda rotekommittéer. Valresultatet blev gott, ity att, trots de röstades antal betydligt sjunkit mot föregående valperiod, vi fingo behålla våra mandat, såväl kvinnliga som manliga. De två kvinnliga ledamöterna äro barnmorskan fröken Alma Jungner (omvald) samt lagerföreståndarinnan fröken Jenny Aronsson (nyvald efter fru Anna Karlkvist, som undanbett sig återval).

Fröken Jenny Aronsson utsågs av föreningen att delta i den i febr. anordnade soc.-dem. instruktionskursen för kvinnliga talare samt deltog även i kvinnliga förbudskon-gressen.

Föreningens inkomster och utgifter ha un-

der året balanserat på kr. 851:49 samt tillgångar och skulder på kr. 240:37. Föreningen har skänkt 25 kr. till de arbetslösa förening härstädes samt avsatt 25 kr. till en fanfond. Dessutom har tecknats och inbetalts 5 andelar å 15 kr. i den nya Folkets hus-föreningen.

Ledamöter i styrelsen blevo: Hilma Sinko, ordf., Jenny Aronsson, sekr. korresp., Alida Vilén, kassör, Anna Öhrström, v. ordf., Sigrid Weijmer, v. sekr., samt Agda Lidén och Alma Norrmån. Styrelsesuppleanter blevo: Julia Wallin och Alice Forsberg. Till revisorer utsågos Anna Karlqvist och Josefina Bolander med Anna Englund och Hulda Larsson som suppleanter.

Till de olika kommittéer, som under året varit tillsatta, nämligen kaffékommittén, tidsningskommittén, underhållnings- och rotelkommitterade, framfördes ett varmt tack för gott och energiskt arbete.

Till slut må nämnas att en kommitté tillsatts, som på ett eller annat vis skall söka få ihop medel för att i en framtid kunna sända någon eller några praktiska medlemmar till instruktionskurser, som eventuellt anordnas, och söka bidra till att sådana kurser om möjligt kunna anordnas i distriktet.

Alla veta vi att den ekonomiska frågan spelar en betydande roll inom vårt föreningsliv, varför det i denna arbetslöshetsperiod krav på medel gör sig ganska kännbar; även en mindre kontingent blir dyrbar för den som ej har någon inkomstkälla. Därför ligger nu ett förslag under utredning huruvida de arbetslösa (som här äro många) kunna befrias från att erlägga densamma till föreningen helt eller delvis för att ej detta "tryck" på något vis skall hindra medlemmarna att besöka mötena. Vi hoppas att en god lösning på frågan skall vinnas, ty arbetet får ej avstanna utan måste hållas i gång, ej någon förslappning får inträda, utan allt friskare och kraftigare tag skola tagas efter varje år som gått och ett nytt arbetsår inne är. Alltså: fortsättning är lösenordet.

Med detta vår friska hälsning till kamraterna ute i landet.

För Borås soc.-dem. kvinnoförening:
Styrelsen.

Från Göteborgsklubben.

Ännu få vi räkna oss i enheter här i Göteborg. Det som mest har hindrat oss i våra planer att dela oss i flera klubbar, har väl närmast varit lokalbristen, men vi få även medgiva att den ekonomiska sidan av saken har bidragit. När dessa båda faktorer kan undanrödjas och spridningen av klubbar kan äga rum vinner man ovillkorligen den chans att träffa flera kvinnor och sprida mera upplysning om våra idéer. Ty att upplysning i socialism fattas i de breda lagren (i de övriga betvivlas ej) särskilt bland de innesittande och de av gamla religionsdogmer klavbundna kvinnorna är tydligt. Vore det lika uppsjö på präster och medel i socialismens läror som i kyrkans, så kanske det kunde bli sann kristendom bland mänskligheten inom en ej för överskådlig framtid. Men som sagt, medel

till detta stora arbete fattas och vi få göra det lilla vi kunna för det större, och upplysning får vara vårt a och o inom och utom klubbarna. Gbg's-klubben har som vi förut meddelat en studiecirkel i kommunalkunskap, vidare ha vi beslutat att på klubbens möten ha en serie instruktionsföredrag i de kommunala institutionernas skötsel, särskilt de som ligga våra intressen närmast, såsom folkskolor, fattigvård, barnavård och sjukvård. Den förstnämnda ha vi gått igenom, varvid klubben uttryckte sin mening i fortsättningskolearbetet, därvid betonades att endagsskolan som följer på 6:te klass ej gillas utan anses som en fattigskola inom folkskolan, den skola de av ekonomisk misär drabbade måste anlita, utan man var ense om att en obligatorisk 7:de klass borde tillämpas.

Vidare ha vi haft föredrag om sjukkaselagförslaget, som gav oss en klar belysning om vad den har för betydelse men ock om dess brister, särskilt vad det gäller den gifta arbetarehustrun.

Vidare ha vi haft ett offentligt föredrag med i det närmaste fullt hus då skolköksinspektrisen Kerstin Hesselgren talade om kvinnan och industrien, däri hon bland annat påvisade svårigheten för yrkesinspektionen att fullgöra sitt arbete, särskilt av den anledningen att man i fabriker ej tyckes vilja förstå de hygieniska anordningarnas betydelse. Vidare talade hon om 8-timmars- och nattarbetslagens betydelse men ock svårigheterna med att få det hela att gå i lås när det gäller vissa yrken som t. ex. mejeri- och spisbrödsarbetena. Hon hoppades emellertid att man genom dispens, som gäller för- och efterarbete eller dylikt, skulle kunna lotsa detta svårlösta arbete igenom, så att kvinnorna som ju rekryterar dessa arbeten, genom det senaste lagförslaget ej behövde stå utanför.

Ett föredrag ha vi att vänta i april, då Nelly Thyring talar i förbudsfrågan, i vilken fråga vi kvinnor med det snaraste bör taga ställning.

Jag har nu i några korta sammandrag velat redogöra för vårt arbete här i Gbg. Vi ha som sagt gjort försök att erövra så mycket klarhet i de politiska och kommunala frågorna som det är oss arbetarkvinnor möjligt, att det ändå i de teoretiska lärdomarna blir minimalt på grund av den bristande tiden, som är oss tillmätt, och även den ålder vi kommit till, är odisputabelt, men viljan är god hos mången och viljan bär ju halva lasset.

Vi behöva ju ej tala om för våra kamrater landet runt varför vi ligger i så, arbetet är nog lika var det finns en socialdemokratisk

kvinnoklubb. Vi ha politisk medborgarrätt och med rättigheter följer skyldigheter, och dessa skyldigheter vilja vi fullgöra utan att kompromettera våra manliga partikamrater allt för mycket. Därför har det även gått sakta med det kvinnliga representantskapet i kommunen, men så vill det också till att sitta till bords med präster och leviter, bolagsmagener och advokater och kunna göra några insatser i det arbete och de idéer, som vi åsyfta, men vad vi göra när vi en gång komma därefter är att hålla oss inom våra gränser, ej åka ut på det hala planet som kallas diplomati o. s. v. utan hålla oss till det som bäst passar oss: den sanna rättfärdighets- och samvetspolitik.

En glad, uppmuntrande hälsning till alla arbetande kamrater, som träffas av detta blad.

H ä d d a.

Trälleborg.

Trälleborgs soc.-dem. kvinnoklubb hade år 1920 12 ordinarie möten och 7 protokollförda styrelsemöten. Klubben har bland annat behandlat och givit yttrande över förslag till stadgar för Sverges soc.-dem. kvinnoförbund, men ännu ej anslutit sig till förbundet, utan i väntan på distriktets beslut om klubbarna skola tillhöra som enskilda klubbar eller genom distriktet har frågan fortfarande bordlagts. Klubben har för sin del uttalat sig för det senare alternativet. Anslag har under året lämnats till de lockoutade järnarbetarna med 50 kr. och till kvarnarbetarna med 50 kr. Klubben har också deltagit i insamlingen till minnesgåvor åt våra 50-åringar, fru Agda Östlund och fröken Anna Lindhagen, samt till vår partihövding, Hjalmar Branting, på 60-årsdagen.

Bland frågor som behandlats är bildandet av ett ålderdomshem för soc.-dem. kvinnor, vilket med särskild motivering avslogs. Namnet på vår tidning har också varit under behandling, men ansåg klubben att det vackra namnet "Morgonbris" mycket väl kunde fylla sin plats och att det inte fanns något skäl att ändra detsamma. Under året har distribuerats cirka 900 ex. av denna vår praktiska tidning. Klubben har ingått till fackliga samorganisationen med anhållan om att försöka organisera såväl sömmerskor som hembiträden och hjälpkvinnor. Något resultat har emellertid ännu inte vunnits. Vid höstens stadsfullmäktigeval erhöi klubben 2 mandat. Vid Skånes distrikts av kvinnoklubbar årsmöte i Lund den 13 juni representerade vi med två ombud och voro

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningar utföres till billiga priser.

för övrigt flera av klubbens medlemmar närvarande. En föreläsning har varit anordnad över "gymnastiken och dess betydelse för folkhälsan". Klubben har med fana deltagit i 1 maj-festen. En storartad sommarfest var anordnad tillsammans med N. O. V.-logerna på platsen och blev behållningen 200 kr. åt vardera. En skogsutfärd har också under sommaren företagits till Kämpingeskog, men med ringa anslutning, antagligen på grund av de stora kostnader det alltid medför för oss trälleborgare då vi vilja till skogen. Skog är något som vi sakna mycket här nere i vår sydliga stad. Då var en biltur till Malmökamraternas 20-årsfest mera vällyckad, en angenäm kväll, som deltagarna sent glömma.

Den 5 dec. firade klubben själv sin 14:de årsfest, då det var meningen att kombinera festen med ett offentligt föredrag, men då det mitt uppe i valstriden visade sig omöjligt att erhålla någon talare utifrån beslöt vi försöka med egna krafter och endast inbjuda medlemmarnas familjer och utom klubben stående kvinnor och festen blev inte mindre vällyckad för det. Efter ett par musiknummer av Friska Viljors gossorkester hölls ett hälsningsanförande av klubbens ordf., Mathilda Friberg, i vilket hon gav en kort resumé över de strider och motgångar klubben kämpat med i 14 år, men ändå till slut lyckats vinna litet förståelse, vilket visar sig bäst genom den uppmarsch klubben vunnit på de sista åren, och ville nu särskilt framhålla att kvinnornas närmaste uppgifter vore att bruka sin äntligen tillkämpade rösträtt och bruka den så, att vi gagna och inte försämrade samhället. Till sist ställde hon en uppmaning till de närvarande kvinnorna att själva delta i och intressera andra kvinnor för de förestående stadsfullmäktigevalen.

Efter att kvinnosången avsjungits unisont höll fru Olivia Nordgren en mycket intressant föreläsning över Fredrika Bræmer och hennes stora insatser för kvinnornas frigörelse i socialt och ekonomiskt hänseende. Föreläsningen åhördes med stor uppmärksamhet och belönades med livligt bifall. Härefter följde en avdelning konsertmusik, sång och uppläsning, varefter fru Nordgren höll ännu ett anförande, vari hon skarpt kritiserade ett par talarinnor från högerpartierna och deras ställning till politiken och uppmanade kvinnorna att som svar på dessas frierier till även arbetarekvinnor genom livlig anslutning till socialdemokratin vid valen visa att de veta vad de vilja.

Efter den obligatoriska kaffedrickningen och ett par timmars samkväm med omväxlande sång och musik avslöts festen under den bästa stämning.

Klubben har, genom att tillhöra A. B. F:s lokala avdelning och för en avgift av 30 öre pr år och medlem, fria boklån hela året om för sina medlemmar.

Revisionsberättelsen för 1920 visade, att inkomster och utgifter balanserat på en summa av kr. 1,026:50. Bland inkomsterna märkas: kontingenter kr. 303:60, överskott å festen kr. 434:46; bland utgifterna: anslag kr. 130:—, arbetarekommunen kr. 87:70, biblioteket kr. 21:90, distriktet kr. 29:—. Vid årets slut voro tillgångarna

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN

Bankaffärer alla slag. Högsta inlåningsränta.

Vi antaga även i år ett större antal

Fri-elever

(både manliga och kvinnliga)
under närmaste tiden. Stryk ett streck under de ämnen som intressera Er.

Ansökan om frielevplats till
Noréns Korrespondensinstitut,
Skolgatan 11, Malmö.

Sänd prospekt o. närmare upplysningar ang. frielevplats. Jag markerar med ett streck under de ämnen, som mest intressera mig. 20 öre svarsporto bifogas.

Dubbel bokföring
Bolagsbokföring (amer.)
Skönskrivning
Snabbräkning (aritm.)
Stenografi (nya syst.)
Svenska o. rättskrivning
Svensk affärskorrespondens

Tysk d:o
Engelsk d:o
Engelska språket
Svensk lagkunskap
Kommunikationskunskap
Jordbrukslära (olika)
Husdjurslära
Mejerilära
Trädgårdsskötsel
Aritmetik
Algebra
Räknestickans användn.
Mekanik och värmelära
Ångpannor och ångmaskiner

Geometri, trigonometri
Geometrisk ritning
Maskinritning
Byggnadsritning
Konstruktionslära för murare

D:o för timmermän och snickare
Lanbruksbokföring
Småbruks d:o
Lantmäteri o. avvägning
Motorskötsel
Kurs för chaufförer
" motorbåtförare
Frihandsteckning
Kilché- och reklamteckning
Porträtsteckning
Landskapsteckning
Figur- och djurteckning
Skugglära, perspektiv
Lavering
Pennteckning

Namn:

Adress:

Stockholms stads, Stockholms o. Uppsala läns soc.-dem. kvinnodistrik. Adr.: Kassören Fru Gerda Bergstrand, Bromsten.

över skulderna kr. 336:09. Full och tacksam ansvarsfrihet beviljades styrelsen för räkenskapsåret.

Styrelsen för år 1921 utgöres av: Mathilda Friberg, ordf., Nora Nilsson, v. ordf., Kerstin Andersson, sekr., Karolina Svensson, v. sekr., och Selma Lundin, kassör. Suppleanter: Olga Edlund och Frida Nilsson. Revisorer: Olivia Nordgren och Anna Hansson med Johanna Björklund som suppleant. Studieledare: Olivia Nordgren. Tidningsförsäljare: Olivia Nordgren och Adele Hansson.

Med en förhoppning att kvinnorna på allvar vakna upp och i största utsträckning ansluta sig till de soc.-dem. kvinnoklubbarna och delta i arbetet för ett människovärdigare existensberättigande sänder Trälleborgs soc.-dem. kvinnoklubb sin hälsning till kamraterna landet runt.

Kvinnor, kasta bort likgiltighetens mantel och låt oss visa oss vara värdiga den medborgarrätt vi erhållit!

M. F—g.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie möte 4:de måndagen varje månad kl. 7.30 e. m.

Obs. Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.

Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm.

Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 1:sta måndagen och 3:de tisdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. å lokalen Upplandsg. 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten). Uppbörd och inskrivning varje möte.

Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ord. möte 3:de onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. S:t Eriksgatan 21.

Ordf. Hildegard Ström, Bergsgatan 27, 1 tr. ö. g.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm avhåller möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus P-sal, 3:de torsdagen i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.

Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. å Folkets Hus' C-sal.

Styrelsen.

Eskilstuna kvinnoklubb avhåller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, rum nr 4.

Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte första torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.